

BUDA-PESTA

4 Iunie st. v.
16 Iuliu st. n.

Va eși duminică.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 27.

ANULU XII.
1876.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl. ; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romanii 2 galbeni.

La gur'a sobei.

— Poemu in trei canturi, dedicatu amicului meu N. Rosetti-Balanescu. —

(Urmare.)

Cantulu II.

O clipa hotaresce de mörte si de viétia ;
De-ajunsu este-o privire, de-ajunsu este-unu suspinu,
Si-a genelor clipire o vedi tradandu pe fatia
A inimei bataia si tainele din sinu ;
Si candu devine sinulu unu oceanu de doru,
Minunea far de nume noi o numimu amoru !

Amorulu este-unu cantecu si lumea este-o lira,
In sinulu vecinicieii poetu e Dumnedieu ;
Candu de-o idea mare ceresculu bardu se 'nspira,
Noi nu suntemu aice decâtu ecoulu seu.
Si intre mfi de inimi candu dóue se unescu,
In ceru se léga ele, in lume se iubescu.

Si ce schimbare vine cu ór'a misteriósa,
Mai bunu se face omulu, celu slabu devine tare,
Celu reu se imblandiesce, feme'i-a-i mai frumósa,
Si chiar virtuti produce unu doru de sarutare.
Cantatu de-atátia secolu si plansu de-o vecinicia,
Amorulu déca-i mare, elu e prin tirania.

Tiranu elu si-supune contrastele cumplite,
Si 'njuga pe tiranii cei mici de pe pamentu ;
Totu ce e viu lu-scie si chiar nenorocite,
In elu mai spera inimi si-aprópe de mormentu.
Amorulu detronéza pe insu-si Dumnedieu,
Si dumnediei din ómeni ne face-aventulu seu.

De ce Petrarca óre, de ce de p'a ta lira
Strabate-a vremei cétia nestinsulu teu suspinu ?

De ce alu Laurei suflu totu omulu lu-respira ?
De ce in nemurire se schimba alu teu chinu ?
Ah ! este-o lege mare, ce inimi mari inclina :
Petrarca este-o umbra, amoru-i o lumina.

Si tu ce 'n oceanuri cufundi durerea vietii,
Alu patimei gigante, poetu intre poeti,
O Byron ! de ce óre la glasulu libertátii
Uiti muntii tierii tale si-aiure mori maretiu ?
Amorulu unui geniu puteri vulcanici are ;
La ori ce isbucnire produce-o fapta mare.

Si voi, voi toti aceia, ce trépt'a nemuririi
Alesi sunteti s'ajungeti, voi cei cu mándru sboru,
Voi dovediti cá-i pusa de manile iubirii
Corón'a vecinicieii pe-unu crescetu muritoru,
Si cá eterne patimi betran'a mostenire
Din secolu dau la secolu a loru intinerire.

Ferice dar de-aceia ce viéti'a o infrunta,
Legati fiindu de stele prin sarutarea loru ;
Cáci viéti'a trece iute, dar vremea cea carunta
Nu sfarma suvenirulu antáiului amoru.
Si de mai are 'n inimi virtutea radecina,
Amorulu tineretii e singur'a-i tulpina !

Priviti colo 'n odaia parechi'a fericita,
Sorbindu-si de pe buze alu dragostei nectaru ;
Ea-i flóre a Moldovei cu nuri impodobita,
Si elu l'a ei picidre este-unu voinicu Tataru.

In soba arde foculu, in inimi arde-amorulu,
Si inim'a si foculu la ceru indrépta sborulu.

Mari'a-i moldovénca, Moldov'a ospetósa;
La sinulu loru nu piere pribégulu ratecitu.
Acelu ce n'are mama, o mama multu duiósa,
O patria gasesce acelu nenorocitu.
Er cine are parte de-alu cerului favoru,
Gasesce 'n doi ochi negri unu sufletu fratiuru.

Dar cine e Tatarulu? Prin care intemplant
Pe inim'a Mariei mortu sórtea lu-depune,
Pe candu a ei zimbire si póte-o sarutare,
O viétia nóua 'n sinu-i destépta prin minune?
Ah! cine, cine scíe ce-i scrisu colo 'ntre stele?
Ce ventu aduce fluturi pe dalbe floricele?

Erá 'n aceea-si nópte, candu a Moldovei óste
A 'mprasciatu Paganii, candu Negrea s'a perdutu,
Cà Mirza remasese, lovitu de rani sub cóste,
Pe campulu bataliei, si mortu toti l'au crediutu.
Zacéndu sub trupuri mórte ce corbii incungióra,
Muriá sermanulu Mirza, si nu putea sè móra.

In diori de di Tiganc'a ce umbla nóptea 'ntréga,
Scotiendu la morti masele si-artere de vrajitu,
Viédu cu-i víu Tatarulu de-o scândura lu-léga,
Si-lu trage 'nspre bordeiulu cu tierna coperitu.
Acolo luni de díle ea multu l'a discantatu,
Cu apa ne'ncepta desu ran'a i-a spelatu.

Buriene incaldite la focu ce nu se stinge,
Si care din ciolane de omu o totu hranitu,
I-a pusu pe rana bab'a, stropindu-le cu sange
De-unu sierpe 'n mediu-de-nópte pe tînterimu ga-
sítu.

Si vindecatu de dins'a, jurandu-i multiamire,
Spre Akerman plecase voinicu 'n pribegire.

Plecase, dar Tiganc'a pe prispa inc' odata
Oprindu-lu, si in palm'a-i uitandu-se, i-a disu:
„Vei ratecí, voinice, dar vei gasi o féta,
Ce 'n drumulu fericii te-a duce c'unu surisu.“
Ridiendu de dins'a, Mirza s'a dusu prin munti si vâi;
Tiganc'a remasese pe dilnicele-i cãi.

De-odata inseréza. Unu aspru ventu pornesce
Cu nouru de zapada prin aerulu recitu;
Nimicu nu se mai vede, si gerulu cresce, cresce,
Voiniculu pierde suffulu si cade inlemnitu.
Ninsóre e sub dinsulu, de-asupra lui ninsóre,
Si elu, visandu caldura, de frigu sêrmanulu móre.

Dintr'unu oclu de-aprópe unu cane lu-zaresce,
Destépta pe ciobanulu de truda adormitu,
Lu-duce la mormentulu celu rece si-lu opresce;
Ciobanulu se indura de-acelu nenorocitu.
Si celu mai micu din ómeni are-o menire mare,
Candu Dumnedieu lu-tine cu bratiulu seu celu tare;

Si-acel'a carui cerulu in viétia mai gatesce
O dulce sarutare, acel'a n'a muri;
E scrisu in cartea sortii, cà nu se resipesce
O inima, ce inca ar mai puté iubi.
Amoru-i scopulu vietii si-acea ce n'o scíu,
Ei sunt in asta lume mormentulu loru celu víu.

Tatarulu se destépta din lunga letargía
Si vede langa dinsulu unu ingeru pazitoru;
Elu vede 'ntâia-data pe gingasi'a Maria,
Si 'ntâia-data simte aceea ce-i amoru.
Nu sciu ce simte fét'a, dar fati'a-i se rosiesce,
De câte-ori privirea-i pe-a lui o intelnesce.

Erau momente póte, candu lamp'a misteriósa
Vediú pe buza buza cum se lipiá cu focu;
Dar ah! atunci aprópe erá a mortii cósa,
Si mortii omu-i fura o óra de norocu.
Acum pe ceru e sóre si junele re'nvia,
Feciór'a se 'nvelesce in dulce rusinía.

Frumósa este viéti'a ce omulu datoaresce
La ingerulu pe care de multu l'a presimtitu,
Candu man'a spune manei, candu ochiu 'n ochiu ce-
tesce

Acea ce de buza e inca tainuitu.
Candu inim'a ghicesce a inimei comóra,
Atunci, atunci ah! omulu ar trebui sè móra.

Mari'a este-o taina in veci neafundata;
In ceru dumnedieire, femeia pe pamentu,
De nóue-spre-'ce secolu ea lunii este data
Cá dulce mostenire a unui timpu mai sfantu.
De n'ar fi fostu Mari'a alu vremii cultu frumosu,
N'ar fi nici mantuire, nici cruce, nici Christosu.

Déc'ati iubitu vr'odata in viétia pe-o Maria,
Si déca la picióre-i amorulu l'ati depusu,
Veti scí cà-i indoita cerésca-i poesía,
Candu peste voi veghiéza Mari'a cea de susu.
Amaru de-acelu ce-atunce mai póte fi paganu;
Nu simte acelu farmecu necredinciosulu sinu.

Dar Mirza vré sè fia crestinu de-acum nainte,
Elu spune: „O! Maria, acel'a-i Dumnedieu,
Ce nóue ne vorbesce cu-a dragostei cuvinte,
Pe care-lu oglindesce amoru-'n ochiulu teu.
O inima-i altarulu, tamâi'a unu suspinu,
Si patria-omenésca este-alu femeii sinu.

Ce-su tóte celelalte pe langa o femeia?
De candu a fostu pamentulu si pana candu va fi,
Doi ochi in lume singuri, doi ochi, cu-a loru schin-
teia,

La ori ce fapta mare ne potu insuffeti.
Si Mahomed, Mario, ar deveni crestinu,
Déc' ar vedé ce valuri cuprinde alu teu sinu.

Eu lasu la mine 'n tiéra unu tata ce me plange,
Palaturi, bogatia, seraiuri cu femei,
Si robi pe câtu mi-place, si cai arapi de sange,
Comori de diamante cu lucedu schintei;
Eu lasu aceste tóte, si 'n schimbu pe-a ta iubire,
Uitu patria si lege si vechi'a-mi stralucire.“

„Nu potu — respunde fét'a — pe câtu te si iu-
bescu,

Nu potu sè mergu cu tine, càci sórtea-mi e legata
De-a unui tata sórte, pe care-lu chinuiescu
In tiér'a ta Paganii. Dar tu de ai unu tata
Si poti sè mergi la dinsulu, ah! du-te cu grabire,
Si crucea de pe sinu-mi o ia spre amintire.

Si candu betran'a luna vr'odata 'n nopti senine
In alte bratie scumpe te-a inganá cu doru,
Saruta asta cruce, gândindu atunci la mine,
Si fi crestinu cu-aceea ce-ti va jurá amoru;
Ér déca in Moldov'a Pagani voru mai calcá,
In focu asvêrle crucea, căci ea te-a blastemá !"

Si de pe sinu-i virginiu o cruce ea desprinde,
Pe care pintre lacrimi depune-o sarutare,
Apoi, cu man'a-i alba, ce tremura, i-o 'ntinde,
Si spune cu o lunga si jalnica oftare:
„E crucea care maic'a-mi la sinu-i a purtatu,
Ea care dandu-mi viéti'a, din viéti'a incetatu !"

Elu crucea o saruta, in mana man'a-i tine,
Afunda 'n ochii-i negri unu doru neafundatu,
„Eu am — de-odata dice — o viéti'a de la tine,
Si 'n viéti'a cá si 'n mórte de tine sunt legatu.
Pe tatalu teu din lantiuri, me juru pe-amorulu teu,
Cà viu ti-lu voiu rentórce, căci fíu de Han sunt eu !

Sè fia insu-si Negrea acelu ce-i planu de tine,
Elu carui toti Tatarii peire au juratu,
Elu ce ne-a frantu ostirea si m'a ranitu pe mine,
Chiar elu sè-ti fi datu dile, lui totu i-a fi iertatu.“
„Elu ! — striga 'ngenunchiata copil'a cu mândria,
Elu de-o sè fia liberu, eu róba ti-oiu fi tie !"

O splendida natura ! O ! maica creatóre !
Tu care cu picioru-ti rotesci acestu pamentu,
Candu ai lipitu de bolta alu veciniciei sóre,
Tu ai aprinsu in inimi unu sóre multu mai sfantu.
Lumin'a incaldiesce si radiele lucescu,
Amorulu inse are aventu dumnedieescu !

In dóue-dieci si patru de césuri schimbatóre,
Din polu la polu strabate gigantulu celu de focu,
Intr'unu momentu amorulu, in inimi simitóre,
Revêrsa nesfirsirea eternului norocu.
Oglind'a lui e ochiulu, aríp'a lui e dorulu,
Cuprinsulu univrsulu, si suferinti'a sborulu.

Amoru ! amoru ! in tine sunt stelele perdute,
Ce strabatendu eterulu, cufundu lumin'a loru ;
Si lumea cea betrana si lumi necunoscuta,
Si mări neafundante, gemendu, sioptescu : Amoru !
Ce spune flórea flórei ? ce spunu a lumei chinuri ?
Si care e ecoulu eterneloru suspinuri ?

Candu dóue valuri albe in tremuru ne'mblândite
Pe-a virginei sinu fragedu, cu indoitu floru,
Respundu la buze calde de dinsele lipite,
Ce este ast'a óre ? ce ? déca nu-i amoru ?
Pe-altarulu unde crucea Mari'a a purtatu,
Cu juramentu-i Mirza depune-unu sarutatu.

„Sè mergemu unde Nistrulu si-spumega-a lui va-
luri

Si unde-si plangu copíi parinti nenorociti !"
Ei spunu, se 'mbratisiéza si-a fericirii daruri,
Prevedu prin nori de care sunt inca inveliti.
Si sórele la dinsii cu dragu din ceru privesce,
In sinulu loru amorulu lumin'a-i oglindesce.

Se insenina cerulu si viscolu 'ncetéza ;
Doi cai albiti de spuma, pe cale tropotandu,

Inspre Bugiacu iau drumulu ; ei salta si nechéza,
Tatarulu si copil'a se 'ngana suridiendu.
Din vreme 'n vreme inse, in dulce asteptare,
Ei stau, resufla caii si — sorbu o sarutare . . .

In drumu le ese veselu Tiganc'a cea betrana :
„Norocu“ le dice bab'a, „eu bine v'am vrajitu.“
„Norocu“ respundu iubítii ce-o punga de-auru plina
Arunca vrajítórei. Cu 'n zimbetu multiamitu ;
Ea 'n urm'a loru se uita multu inca si sioptesce :
„Norocu-i gur'a sobei, ea inimi infratiesce !"

(Cantulu alu treile va urmá.)

D. Petrino.

R e n e g a t u l u.

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

— Ah ! — o intrerupse Pista. — Eu sciuc
ce vrei sè dici. Prin amorulu acest'a, mai bine
cá prin ori, ce l'amu puté purtá noi dupa placu
de nasu !

— Asié e, ai ghicitu ! — aprobá Emilia
suridiendu.

— E bine, — dîse in fine tata-lu loru, —
fia dara precum diceti voi. Sè cercámu dara cu
binele, ce nu putemu cu reulu !

Faci'a tuturora straluciá de bucuría.

VII.

Dispretiulu.

Erá totu in diu'a evenimenteloru pre-
cedente.

Erá sér'a tardiu.

Prinsoneriulu Maccsimu dormiá inca si-
acum cá dusu in dormitoriulu de óspeti alu
junelui baronu Pista Pusztafy.

Intr'unu tardiu lu-vedemu apoi miscan-
du-se in patulu seu, si dupa profundulu si in-
delungatulu seu somnu si-deschise si ochii,
cercandu cà unde se afla si cautandu cu su-
prindere crescanda in giuru de sine.

— Unde-su ? — murmurá elu in uimirea
si suprinderea sa totu mai mare.

In unghiulu stangu alu dormitoriului
diarì mai antâiu aparinti'a unei figuri de nim-
fa feerica, a carei trupsioru erá mai fragedu
si mai d'albu decâtu néu'a dragalasia de Mar-
tisioru si decâtu penele mandre de lebeda, si
care parea cà numai acum ar fi esitu din spu-
mele valuriloru argintie ale mării, tinendu in
manisiór'a sa drépta unu globusioru rotundu
si cristalinu, din care se reflectá peste intre-
gulu dormitoriu radiele de lumina misterioása
si placuta ale unui moderatoriu.

Patulu in care se aflá erá aurítu. Si unu tronu admirabilu atêrná a supra lui, a carui perdele din metas'a cea mai grea si pretiósá in faci'a azura a ceriului erau aninate la piciórele patului in manutiele a dóue statuete de angeri sculpati din marmore albastru, cari cá si doi custodi ceresci stateau langa acestu tronu deschisu si cá si a unei dieitáti mitologice.

Si paretii dormitoriului erau trasi cu cele mai rare tapete de gobelin, pe cari apareau care de care mai interesante figuri mitice ale popóreloru vechi. Si viue si mai farmecatórie apareau aceste decátu cum ar fi pututu fi ele in realitate. Si mai rapitórie dintre tóte erau pe parchetulu plafonului acele trei gracie incantatórie, cari se certau intre sine atátu de dragalasiu pentru merulu scumpu de auru.

Si apoi, in giurulu patului intronatu, de pe stelagie cu florile cele mai mandre si rare, unu mirosu dulce si balsamicu se resfirá prin aeru, cá si candu intr'unu plaiu verde si infloiritu alu raiului te-ai fi simtítu, si apoi, dintre aceste flori dragalasiu si rapitórie, se innaltá la capulu patului maestós'a statueta a dînei Venus, care cu man'a stanga stringea cu caldura la anim'a sa pe sagetatoriulu Amoru, ér in man'a sa drépta tineá o plata de marmore negru si scumpu de Carara, insculpatu cu mosaicu in figuri de dînisióre si nimfescaldatórie intr'unu lacu romanticu incinsu de o cununa de arbori crangosi si tufosi.

Si pe acést'a delectatória plata de marmore se aflau cele mai recreatórie si dulci sorbituri si bucate.

— Sum eu óre trézu? . . . Oh nu . . . acesta e numai unu visu feericu! — murmurá Macsimu in farmeculu visiuniloru sale, cari tóte se reflectau si mai mândre, si mai frumóse in oglind'a imposita ce se aflá facia de elu.

Si cum sè-si fi si inchipuitu elu tóte aceste decátu numai unu visu amagitoriu, candu numai eri nópte inca s'aflá intr'unu adeveratu iadu, in camer'a de tortura in care lu-aruncara sbirii baronului! . . .

Si cum ar fi si pututu elu s'ajunga acum d'odata decátu numai prin unu visu amagitoriu in acést'a cella care nu putea fi decátu numai locasiulu unei fiintie feerice! . . .

Si unu locasiu feericu trebuia sè fia acest'a, si in regiuni mai nalte si ceresci trebuia cà se aflá elu acum, càci cá prin farmecu, chiar si durerile ranei sale se liniscira si incetara, si ran'a i erá legata fara cà sè scie cà de cine si candu? . . .

Si apoi . . . chiar candu stá dinsulu astufelu atátu de frapatu si imbetatu de farmecile acestui visu imparutu alu seu . . . in momintele aceste strabatù la audiulu seu si unu cantecu atátu de dulce, atátu de rapitoriu, de intrecea chiar si farmeculu splendórei orbitórie si a aparintieloru feerice, cari lu-incungiurau, càci tóte aceste i desfetau numai ochii, dar sunetulu tainicu alu acestui cantecu i petrundea si-i rapiá — anim'a lui! . . .

Si-acestu cantecu dulce, cà de chieruvimi, s'audiea totu mai bine si s'apropiá totu mai tare de elu. Acusi se audí apoi in farmeculu seu celu mai mare aprópe langa usi'a dormitoriului.

Dar ací se intrerupse apoi d'odata, inse totu in acela-si momentu se deschise si usi'a dormitoriului, aparendu inaintea ochiloru incantati ai lui ideal'a copila Emilia, petrecuta de frate-seu Pista.

La vederea ei Macsimu tresari in totu internulu seu.

Tóte farmecele ce-lu incantau pana acum pe Macsimu se pareau cá si candu prin aparinti'a acestui tipu angerescu aru fi disparutu d'odata. Numai pentru fiinti'a acést'a cea mai incantatória avea dinsulu acum ochi si anima. Si se pareá cá si candu numai acum si-ar fi ajunsu culmea sa visulu seu atátu de feericu.

Emilia si frate-seu se apropiara apoi incetu de patulu lui Macsimu.

— Afi-te mai bine? — audimu apoi vocea dulce a Emiliei intrebându-lu.

— Oh da . . . bine, pré bine! — response Macsimu.

Si numai acum, la vocea dulce a Emiliei si la murmurulu respunsului seu incepù Macsimu a se desbetá si a crede, cà tóte ce se intempla cu elu nu e numai unu visu.

— Óre nu ti-s'a deslegatu ran'a? — intrebà apoi Emilia cá si unu angeru ingrigitriu.

Si la cuvintele aceste, Emilia se plecà aprópe de ranitulu Macsimu. Si statea dins'a acum asié de aprópe de elu, încátu sinisiorulu ei deliciosu lu-mai atingea, de i mai putea audi palpitările animei ei, si i putea inspirá resuffulu ei caldu si fericitoriu. Si simtiea si vuclele ei undulande cà niste fire subtírele de metasa ajungându-i faci'a si sinulu seu.

Si-apoi cu man'a ei frageda i visità dins'a ran'a.

Ran'a erá legata. Dar atingându-lu cu manuti'a sa pe Macsimu, simtí dins'a tresarindu usioru cà trupulu lui Macsimu tremurá cá

vérg'a. Da . . . tremurá . . . càci ran'a sa nu i erá acum atâtu de sangeranda, cá ran'a animii sale, pe care i-a infiptu-o deja atâtu de adancu acést'a copila rapitória.

— Ran'a e legata! — dîse apoi Emilia. — Inse dumni'a ta ai acum trebuintia de linisce . . . de odihna! . . .

— Sè ne indepartàmu dara! — o invità frate-seu.

— Odihna buna! — i mai disera amendoi.

Si dinsii apoi éra disparura pe usi'a care intrara, lasandu-lu pe Macsimu singuru.

Oh nu, nu erá elu singuru! . . . Simtiea si-acum atingerea manutiei care i electrisà tóta fiinti'a sa. Privirile ei atâtu de intime si dulci si-acum mai sborau inaintea ochiloru lui.

Dins'a se duse! Dar tipulu ei angerescu, acestu idealu fericitoriu alu lui, acést'a si-acum statea cá si viu inaintea fantasiei sale inflacate.

Si se apropiara apoi si diorile frumóse, si elu si-atunci se delectá inca fara satiu in idealulu fericitoriu alu fantasiei sale.

. . . . .

Trecura apoi septemani, si trecura si luni intregi.

Pe Macsimu, de si erá deja sanetosu, totusi lu-aflàmu inca in castelulu baronului Pusztafy.

Acum inse lu-aflàmu cu totulu — metamorfosatu.

Mai nainte gróz'a lu-cuprindea la numirea acestui castelu si a acestei familie domnesci. Si-acum? . . . acum i-ar fi fostu gróza, déca ar fi trebuitu sè parasésca acestu locu si acesti ómeni.

Par cà o legatura intima si cordiala s'ar fi nascutu intre dinsulu si famil'a acést'a.

Par cà prin atingerea mai indelungata si désa animile loru s'aru fi apropiatu reciproc.

Si probabilu apropierea acést'a a produsu-o in mesur'a cea mai mare sacrificiele recipróce ce le-au adusu dinsii. Óre nu cu periclulu vietii a salvatu Macsimu viéti'a membriloru acestei familie? . . . Si óre nu veduramu noi, cà Pista si Emilia câtu de multu se intrepusera facia de tata-lu loru pentru Macsimu, si cu câta ingrigere erau pana ce zacea dinsulu in suferintiele ranei sale? . . .

Si astu-feliu dara, déca nu voimu sè combatemu acelu adeveru atâtu de mare, cà amurulu unei mame pentru aceea e celu mai mare, pentru-cà dins'a suferi mai multu si se sacri-

fica mai tare pentru prunculu seu: atunci trebuie sè credemu si noi, cà intimitatea ce se vedea a se fi nascutu prin sacrificie reciproce intre aceste animi, trebuia sè fia sincera.

Si-apoi afara de aceste, Macsimu erá unu atletu de june frumosu si inteligentu, incâtu Pist'a si Emilia numai mandri puteau sè fia de societatea lui placuta.

Si preste tóte aceste! . . . Macsimu erá deja prinsu in cursele loru de miere.

Dinsulu si-uità deja de neamulu seu suferindu. Si-uità de dulcea sa mama planganda si de iubirii sei frati persecuati.

Elu . . . elu vedea acum innaintea sa numai unu raiu dulce alu vietii sale deschisu cá printr'unu farmecu! . . .

Respirá . . . Respirá numai fericirea si splendórea presintelui seu si marirea venitorului seu, care i suridea atâtu de incantatoriu!

Si simtiea . . . ah, elu simtiea numai deliciurile cele mai sublime in giurulu Emiliei, in acestu raiu alu seu . . . langa acestu idealu si angeru alu animii sale! . . .

Orbu erá deja, cà-ci apucase pe arpile amorului pasiunatu, càci i se inradecinase in anim'a sa nesatiós'a ambitiune si nestemperatulu egoismu! . . .

Orbu erá, càci nu mai vedea cà comite póte pecatu, crima, ma sacrilegiu, uitandu-si neamulu seu, pe mam'a sa si pe fratii sei dulci gemendu in suferintiele cele mai amare.

Si erá elu óre de condamnatu?

Ba nu! . . . Erá numai de compatimitu, càci numai nu poti condamnă pe unu orbu, care se impedeca in vre-unu abisu, séu care cade intre valurile rapitórie ale fluviului.

Si déca si merita elu resplat'a orbiei sale fatale, acést'a siguru o afla elu in acelu abisu alu simtieminteloru sale in cari fara mantuire se perde, si in acele valuri ale pasiunii sale funeste, cari trebuie sè lu-inghita.

. . . . .

Pe ceriulu vietii lui Macsimu, care i se imparea lui atâtu de limpede si frumosu, incepeau deja a se ivi nori din ce in ce mai grei . . .

Dar Macsimu, in fericirea sa, nu i vedea nici pe acestia. Si déca i si vedea, i se impareau acestia cá nisce rëndunele mândre, cari i anuntiau o primavéra si mai frumósa a vietii sale.

Betranulu baronu Pusztafy erá, care amenintiá turburarea fericirii lui Macsimu. — Dinsulu erá, care cu facia innorata si cu

ochi turburati urmariá toti pasii lui Macsimu.

Si lu-vedemu chiar de multe-ori tremurandu de o furia puternica, dar secreta. Si in furi'a acést'a a sa incepea dinsulu a condamná deja ór'a aceea, in care a intratu Macsimu in castelulu seu.

Si-acést'a furia infricosiata i-o nascea relatiunile pré intime ce se desvoltara din ce in ce mai tare intre Macsimu si copil'a sa Emilia.

Nu erá unu momentu liberu, pe care dins'a sè nu-lu fi intrebuintiatu, cá sè fia cu Macsimu la olalta.

In parculu frumosu alu castelului, care in marimea sa imposanta oferiá preambulatoriului nenumerate locuri romantice si ascunse, sub desimea crengiloru verdi si tufóse ale arboriloru si intre multele ruine poetice parte maiestrite, parte inse naturale, nu odata ci de nenumerate ori se perdeau cu de-adinsulu Macsimu cu Emilia.

Cutremuru si gróza adanca cuprindea anim'a si sufletulu betranului baronu, de câte-ori observá elu acést'a.

Cá unu leu, cá unu vulture iritatu, care si-teme puiulu seu de vre-unu atacu, de vre-o rapire, asié priviá elu in momintele aceste dupa Macsimu, candu elu cu copil'a sa, cu acestu fluture usioratecu, se perdeau dinaintea ochiloru lui prin caràrile labirintice ale parcului.

Si intr'o dupa amédia-di éra vediù elu cá acestia lu-parasira la capetulu unei carari alu parcului, si cá pe un'a dintre caràrile incrucisiate disparura cá si intr'o clipita dinaintea ochiloru lui.

— Ha! . . . Sè me mai indoiescu eu óre, cá acestu miserabilu mi-a amagitu copil'a mea! — strigà elu in furi'a sa cea mai mare.

Erá cá nimicitu.

Dar curendu apoi, cá o vulpe, ce cerca dupa urmele victimei sale, asié alergà dinsulu dintr'o carare intr'alt'a, intre locurile cele mai ascunse, si de la o ruina la cealalta, ca sè deie de urm'a loru.

Si in fine . . . dupa o cautare indelungata si obositória, candu mai erá sè despereze in aflarea loru, i diari apoi prin nisce ramuri desi si tufosi a arboriloru, intre niste ruine pictoresci, siedindu aprópe unulu de altulu pe unu scaunu móle de muschi.

Din indepartarea in care erá de ei, nu li putea audi sioptirile loru tainice, dar li putea contemplá tóte miscàrile.

Sudori reci lu-cuprindeau ací pe infuriantulu betranu, càci din candu in candu vedea

elu pe Macsimu, cá in estasulu celu mai mare de bucuria sarutá man'a copilei sale.

Si de furia tremurá totu cá vérg'a. càci vedea infioratu, cá surisele si privirile copilei sale tradau unu amoru inca mai esaltatu decâtu alu lui Macsimu.

Si-apoi . . . d'odata, cá si o cétia négra i se scobori peste ochii lui, càci cá si candu si-ar fi perdutu si vederea la cele ce vediù . . .

I vediù . . . sarutandu-se . . .

Cá si unu tresnetu nimicitoriu lu-lovi sarutarea acést'a.

Totu trupulu i tremurá. I se imparea, cá tóta lumea se invêrte cu elu, si abié mai avea putere sè se sustna pe picióre.

Si déca cutremurulu acest'a nu i-ar fi slabitu cu totulu si pucinele puteri debile ale betranetiei sale, déca ar fi pututu dinsulu, ar fi fostu in stare acum, sè alerge la ei, si cu manile sale sè-i sugrume pe amendoi.

Dar cá storsu din tóte puterile, elu trebuia sè se radieme de unu arbore din apropiare, cá sè nu cadia la pamentu.

Si pe candu dinsulu s'a mai reculesu ceva, Macsimu si Emilia deja se indepartara din acelu locu, si éra disparura dinaintea ochiloru lui.

Si lu-vedemu apoi, turburatu cu totulu, cá si unu nuoru care prevestesce o furtuna grea, traganandu-se incetu catra castelu.

. . . . .

Macsimu si Emilia nimicu nu presimtieau de viforulu greu care se redicase a supra loru.

De unde sè fi nadaitu ei, cá chiar betranulu baronu sè fi fostu martorulu ascunsu alu celei mai mari fericiri ai loru, alu primului sarutu imbetatoriu!?

Si de unde sè fi presupusu ei, cá fericirea acést'a atâtu de mare a loru, sè póta nasce in sinulu óre-cuiva tresnetele cele mai infricosiate de furia, cari erau indreptate in contra loru, si aveau cá sè-i ajunga!

Ei nu vediura infioràrile si cutremurarea betranului baronu Pusztafy, si nu i vediura desperarea sa inspaimentatória in care se abatù dinsulu in laboratoriuulu seu din castelu unde indata chiamà la sine pe fiulu seu Pista.

Pista lu-aflà pe tata-seu gemendu de durere si cu ochii ca scaldati in lacrimi.

(Va urmá.)

Mihailu Cirlea.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

E bine, multi cerura unu imprumutu ôre-care. Sermanulu Siesanu erá de compatimitu atâta lucrâ, cãci nu se primia altu recursu, decãtu celu scrisu de elu.

Acést'a se facea din punctulu de vedere alu omogenitãtii, cã adeca tôte sê fia in o forma, si astu-felu sê nu se intemple vr'o incurcatura.

Inimicii lui inse, desconsiderandu lucrulu lui celu multu, acestu mare sacrificiu de timpu, nu se sffiau a-lu calu unia, cã numai pentru aceea face insu-si tôte cererile, cã astu-felu de la fia-care omu elu sê capete onorariulu, si nu altulu.

Mai erau si ômeni de aceia, asemenê dusmani ai lui, cari afirmau, cã dinsulu — de si sciea cã banii nu se voru ajunge — tramitea a nume agenti pe la sate, cari sê indemne poporulu a viní la elu sê-i facea recursu pentru imprumutu.

Tôte aceste, firese, erau calumnii. Adevverulu este, cã elu pentru redactarea cereriloru a incassatu o suma frumoasa de parale.

Apoi urmã impartirea baniloru.

Corporatiunea tinu siedintia. Aceea aprobã in tôte raportulu fiscalulu seu, si acordã numai acelora imprumuturi, pe cari i recomandã acest'a.

Abia la a trei'a parte i se ajunse. Gurile rele spuneau, cã numai acelor'a li se acordã unu imprumutu, cari dusera fisculu cãte unu presentu sêu i promisera o parte din imprumutu. Ce va fi fostu adevverulu, Dumnedieu scie! Atãta inse nu se putea negã, cã *dinsulu érasu incepù a duce o casa deschisa.*

Dar cu acést'a afacerea nu se incheia. Imprumuturile se detera tôte in locuri sigure, pe ipototeca. Va sê dica acele trebuiau sê se si intabuleze, inainte de efectuirea loru.

Asia dara — lucru naturalu! — elu érasu avu lucru multu, cãci dinsulu intabula tôte. Va sê dica, érasu o cauza noua, pentru cã inimicii lui sê-lu calumnieze, cã din impartirea capitalulu si-a trasu folosulu celu mai mare. Asia patiesce omulu de omenia.

O impregiurare inse suprinse pe toti.

Nici amicii lui nu o intielegeau. Si acést'a erã, cã tôte imprumuturile s'au acordatu in o grupa de sate, in acel'a-si cercu. Unu ce neesplicabilu! Si cei mai multi nici nu intardiara a presupune numai decãtu, cã in asta se ascunde vr'o apucatura érasu in folosulu lui.

Si nu peste multu unu mare dusmanu alu seu si respandí in publicitate vorbele:

— Siesanu voiesce sê fia alesu deputatu in acelu cercu. Éta caus'a, pentru care dinsulu a acordatu totu fondulu numai sateniloru din acelu cercu. Afara de remuneratiunea materiala, fia-care numai cu acea conditiune a capetatu imprumutulu cerutu, decã la viitoria alegere de deputatu nu numai va votã pentru Siesanu, ci va si lucrã in interessulu lui.

Dar, firese, acést'a erã érasu numai o calumnia. La impartirea baniloru, Siesanu fu condusu numai de interessulu nationalu. Intre toti recurrentii tocmai ômenii aceia aveau ipotec'a cea mai sigura. Éta pentru ce se acordã tocmai loru imprumuturile.

Cã la viitoria alegere de deputatu dinsulu in adevveru fu candidatulu si se alese in acelu cercu: de siguru nu

pôte sê fia unu argumentu pentru acusarea lui de interessatu la impartirea fondulu in acelu cercu, cãci acést'a alegere — precum dicea elu — s'a intemplantu in contra vointiei lui si a fostu silitu a se aplecã vointiei poporulu, carele numai intr'insulu avea incredere si in altulu nu.

O impregiurare inse totusi lu-ingreunã. Si a nume aceea, cã nu peste multu unii din cei ce primira imprumuturi, ajunsera la sapa de lemnulu, incãtu li se vendura mosiele intabulate, dar cu multu mai lesne, decãtu cum fure acele apretiuite. Inimicii lui personali diceau, cã dinsulu — inainte de a li acordã imprumuturile — in adinsu apretiu mai susu tôte realitãtile, numai cã cererea sê se pãta aprobã.

Inse nici acést'a acusa nu-lu ingreunã multu. Elu dovedí cu tóta puterea argumintelor, cã nu este de vina si cã — din lips'a baniloru — de atunce pretiulu tuturoru realitãtiloru a scadiutu.

Dar, ori cãtu de frumosu se escusã elu, faptulu erã, cã corporatiunea bisericésca a perdutu o suma frumoasa imprumutata — la recomandarea fisculu — pe ipototeca sigura si intabulata.

Din asta cauza apoi totusi erau multi — firese! dusmani ai lui — cari strigau in gura mare, cã ba dieu realitãtile acele nici la imprumutarea baniloru n'au avutu pretiulu ficsatu atunce, si cã acel'a numai la inrurirea fiscalulu — platitu de respectivulu imprumutatoriu — s'a urcatu la acea suma.

Inse majoritatea ômeniloru nu credea acést'a. Cei mai multi diceau, cã de siguru e numai o calumnia reutaciôsa? Cum sê nu! Unu nationalistu asiã mare cã Siesanu nu putea sê fia capabilu a abusã de increderea unei corporatiuni. De siguru a fostu o calumnia infama! Dar asiã patiesce omulu, care se sacrifica pentru binele publicu.

In sffirsitu, ori cãtu vorbiau limbile rele, Siesanu devini omu cu stare si nu-i pasã multu de cãrtirea ômeniloru invidiosi.

Santiile loru parintii Punteanu si Recitanu asemenene intrebuintiarea bine timpulu.

Primulu, in calitate de inspectoru scolariu, a facutu o multime de visitatiuni scolarie, si in privinti'a acést'a a datu dovêda de unu zelu extraordinariu. Elu adeca a visitatu asiã de multe scoli, si atãtu de adese-ori, incãtu — ocupatu peste mesura — in unele (inimicii lui diceau cã in multe) sate nici doue-trei minute nu putea sê petrecã in scoli, cãci abia avea atãta timpu, cã sê pãta scrie quietanti'a despre diurnulu competinte si sê incerce in carutia presentulu bietulu inventatoriu, carele — chiar sê fi luat banii in imprumutu — totu-de-una se simtiea indatoratu a onorã cu ceva pe dlu inspectoru scolaru.

Alu doile, adeca parintele Recitanu a avutu acea norocire, cã protopopulu a muritu si dinsulu fu insarcinatu a conduce interimalu agendele protopopesi. Elu apoi le-a si purtat cum se cade, conformu datinei stravechi, cu smerenia, blandetie si dreptate; asiã apoi in timpu scurtu si-a facutu o stare frumôsica.

Numeru parintele protopopu Plopescu-Nyárfay nu putu sê face nici unu sporiu, cãci visulu lui de auru, numirea sa de consiliariu ministerialu totu nu se realisã inca. Si peste doi ani, elu se alese numai cu speranti'a.

Ba nu! Totusi elu mai avea si altu ceva, nu numai speranti'a! Voindu a totu escelã si a-si face me-

rite, in anii din urma dinsulu nu numai si-prepadi frumosielu tóta averea, dar inca mai avú genialitatea sè-si face o multime de datorii.

Unele fure platite de catra amicii lui, cari i girara politiele; acestia celu putinu au de la dinsulu niste suveniru scumpe: altele inse remasera in spatele santiei sale, ceea ce pentru creditoru erá egal cu a nu-si mai vedé paralele pana-i lumea.

Dar ast'a nu ne privesce. Noi constatámu numai, cá parintele protopopu Plopescu-Nyárfay inca facú unu sporu óre-carc. Elu erá inglodatu in datorii. Dar a scí face datorii, inca e unu meritu — in timpul presinte. Ast'a dovedesce totu-odata, cá séu amicii lui erau niste prosti, — séu dinsulu pré cu — minte.

Dinsulu sustinea acésta parere, fiindu cá — precum dicea — erá unu omu modestu.

II.

Balu la vice-comitele.

In capitolulu precedentu amu presintatu cetitoriloru nostri pe unii dintre factorii naratiunii nóstre, dupa trecere aprópe de doi ani, in urmarea celoru petrecute in tomulu alu doile. E timpul sè-i conducemu la eroulu de frunte alu nostru, la Zimbrai Pista.

Timpulu in care apucámu firulu intreruptu, este in mijloculu carnevalulu. Tóta lumea si-petrecea cu veselía prin baluri si serate familiare, cáci familiile cele mai de frunte rivalisan intru a oferí cunoscutiloru câte-va óre de desfetare.

Se intielege, cá vice-comitele — omu de alu doile rangu in oficiu comitatensu — trebuia sè esceleze si in aceste. Comitele supremu incepea, elu continuá seratele, unde se intrunia flórea inteligintiei din capital'a comitatulu, ma si din satele invecinate.

Si elu facea acést'a cu multa placere. Erá tineru, avea socia frumósa si din familia de frunte, si innaltiatu din propria sa putere la unu rangu atátu de frumosu; dinsulu voia a escelá, cá nu numai pentru rangulu seu, dar si pentru salónele sale inca sè fia respectatu in comitatu.

Si fiindu cá acést'a placea si sociei sale, pe care o iubiá atátu de multu, Pista nu crutiá de felu spele spre a desvoltá unu luxu cátu de mare.

Resultatulu si corespanse asteptáriloru sale. Re-numele salóneloru sale se respandí iute, cástigandu-i laude si complimente multe. Ambitiunea sa si a muierii sale erá satisfacuta, elu se simtiea fórté fericitu.

Incetulu cu incetulu inse gurile cártitórie incepura a siópti vorbe misterióse. Ele diceau, cá acele serate produsera pentru Pista si altu resultatu. A nume se spunea pretotu-indene, cá luxulu celu mare a pretinsu spese fórté mari, cá vice-comitele numai in anulu primu fu in stare a le suportá, cá apoi fu silitu a se folosi de imprumuturi, cá politiele lui cercelau pe la toti jidovii din capital'a comitatulu, si cá in sfrsítu dinsulu s'a innecat de totu in datorii.

Ce va fi fostu adevéru lu inca nu scimu; dar in firulu intemplaminteloru nóstre se va constatá. Acuma insemnámu numai atát'a, cá lumea — de si admitea caderea finantiala a lui Pista — totusi nu credea positiunea lui desperata, din cauza cá dinsulu avea unu socru bogatu.

— Va platí Székelyhidy tóte datorii lu, — diceau ómenii, trecéndu molcomiti la ordinea dilei.

Si ei nu se insielau. Székelyhidy le-ar fi si plaitu, inse n'avea nici o informatiune despre ele. Pista nu-i spuse nimica. Pe semne tóta tréb'a va fi fostu numai o scornitura infama.

Si ori cine vedea pe Pista, nu putea sè presu-puna, decátu cá consciint'a lui e fórté liniscita si cá nu-i apésa sufletulu nici o grige finantiala.

Dinsulu erá purure veselu, glumetiu. Vedindu-lu, par cá vedeai insa-si fericirea.

Si cum sè nu fi fostu elu fericitu?!

Au nu ocupá elu unu rangu frumosu? nu erá unu tineru indreptatitu la unu vítoriu stralucitu? nu avea o socia tinera, cu spiritulu, care lu-iubiá din adanculu animei sale?

Si cá fericirea sè-i fia si mai completa, ceriulu a binecuventatu casatori'a lui cu unu baiatielu dragalasiu, sémenu admirabilu alu parintelui seu.

Cum radiele a doi ochi se intrunescu intr'unu punctu, asiá se concentrá amorulu lui si alu sociei sale in acestu baiatielu, suprem'a bucuría a parintiloru sei.

Numele lui erá Árpád, care nume i se dete in botezu a nume la dorint'a socrului si respective mosiului Székelyhidy, care doria, cá nepotulu lui si dupa nume sè fia celu mai curatu unguru, cá nimeni sè nu-i plesnesca prin minte a se indoí de originea lui.

Miculu Árpád erá unu baiatielu frumosu, si astu-felu causá o bucuría si mai mare parintiloru sei.

Candu Pista se rentorcea din oficiu, totu-de-una alergá mai antáiu la baiatielulu seu, lu-luá in bratie, lu-sarutá, se jucá cu elu óre intregi.

Si cine lu-privia jucandu-se astu-felu, si standu langa socia sa cu ochii adanciti in bucuría, — cum sè fi cutediatu a crede, cá sióptele guriloru cártitórie sunt adevérate, cá sufletulu lui e tulburatu, si cá prin urmare nu e deplinu fericitu?!

Nimene nu cutedia a crede acésta; ma, din contra toti cunoscutii lui erau de parerea, cá dinsulu e unu modelu da omu fericitu.

Si aceia nici nu se insielau. Pista se bucurá de cea mai sublímá fericire familiara.

In anulu primu dete multe baluri, in care socia sa escelá prin frumseti'a si spiritulu seu bogatu. Si acést'a lu-fericia. Este o placere nalta pentru unu barbatu, care vede, cá femeia aceea, care pe totii incanta si cuceresce, pe care toti o invidieza, — este a lui.

Óre si nopti intregi se delectá Pista, vedíndu cum socia sa forméza cerculu de conversatiune alu tuturoru barbatiloru, cum se adunau toti in giurulu ei, cum se inchinau farmeciloru sale fisice si spirituale, cum dins'a tineá incatusiati pe toti si cum i conducea atêrnati de unu firu subtirelu, conformu capritiiloru sale, tocmai cum se jóca fetitiile cu niste papusie.

De la unu timpu inse elu incepú a-si perde placerea in asemene scene. Póte cá se va fi destoaptatu in elu simtiementulu gelosiei; séu dóra va fi avutu dreptu ómenii, cari diceau, cá isvórele lui materiale au secatu. Un'a din dóue. Séu dóra nici un'a! Póte cá perderea iubirii sale de baluri fu numai resultatulu unui capritiu momentanu; dóra erá pré ocupatu in oficiu, si dinsulu devini mai seriosu!

Tóte se puteau intemplá. Noi inse nu suntemu in stare a sustiné positivu nici un'a din ele. Totu ce

putemu constatá, este, cá dinsulu in anulu alu doile voi sè duca o viétia mai retrasa de sgomotulu lumei, lipsita de atát'a splendóre orbitória si vuetu asurditoriu.

Dar insedaru voi elu acésta. Soci'a lui se opuse. Candu dinsulu i comunicá dorinti'a sè nu mai deie baluri, ea i respunse cu mirare :

— Dar ce vorbe sunt aceste, Pista?

— Dóra te surprindu?

— Cum sè nu!

— Eu gândescu, cá ar fi bine sè ne mai retragemu putîntelu din sgomotulu lumei mari.

— Dar pentru ce?

— Pentru cá nu pré sum dispun.

— Dar din ce cauza?

— Sum pré obositu.

— Tocmai pentru cá esti obositu, ai trebuintia de recreatiune.

— Dar nu mai afli placere in baluri.

— Si pe mine me uiti? Dar eu am placere, cáci sum tinera, mi-placu societátile si petrekerile.

— Inse dóra pentru mine ai puté renuciá la ele?

— Renuciá? Se póte. Pentru tine asiú puté dóra sè facu acestu sacrificiu mare, cáci te iubescu din totu sufletulu meu; inse ce ar dice lumea?

— Lumea? Dar ce ne pasa nóue de ea!?

— Trebuie sè ne pase si inca multu, pentru cá traimu in ea, suntemu supusi judecátii sale si cauta sè ne conformámu ei in tóte. VEDIENDU, cá noi ne retragemu din viétia publica, lumea ar incepe a siopti felu de felu de lucruri; si incercandu-se a ghici caus'a retragerii nóstre, ar nascoci niste vorbe fórté compromitétorie.

— Apoi nascocéscá!

— Dar eu nu vreu, cáci judecat'a lumei e fórté necrutiatória. Ea ar scóte la lumina niste vorbe pré aspre, cari in veci nu s'aru puté sterge. Si in sfirsitu, eu sum tinera, vreu sè-mi petrecu.

— Dar eu nu vreu.

Irma se uitá cu suprinde la barbatulu ei. Asiá cuvinte dins'a nu audise inca din gur'a lui.

— Ce espressiune e ast'a, Pista?

— Vocea sinceritátii.

— Frumósá sinceritate! Di mai bine: despotismu. Vrei sè fii mai multu decâtu barbatulu meu, vrei sè ajungi despotulu meu. Dar insedaru!

— Cum sè voiescu eu asiá ceva!? Nu dorescu altu-ceva, decâtu sè implinescu rugarea mea.

— Dar tu ai disu: „eu nu vreu!“ Ast'a nu e rugare, ci porunca. La porunca eu nu me supunu, pentru cá sum soci'a, ér nu sclav'a ta.

— Nici nu vreu.

— Si fiindu cá sum soci'a ta, am si eu dreptulu sè ceru ceva. Te rogu dara, cá sè renuciá la ideile tale de retragere din viétia sociala.

— Dar pentru cá nu vomu dá baluri, nu ne vomu retrage.

— Ba retrage, pentru cá atunce nici noi nu vomu puté luá parte la petrekerile date de altii.

— Apoi nu vomu luá. Vomu umblá inse la teatru si ni vomu face alte petrekeri.

— Tóte-su insedaru. Noi trebuie sè facemu ceea ce facu si alti ómeni.

— Va sè dica trebuie sè dámu baluri.

— Da, si inca mai stralucite decâtu altii.

— Pentru ce?

— Pentru cá sè escelámu, cá lumea sè vorbéscá cumca balurile vice-comitelui sunt cele mai frumóse.

— Numai pentru ast'a?

— Firesce!

— Dar óre n'ar fi mai bine, cá in locu de a escelá in baluri, sè ai grige de baiatielulu nostru?! Pana ce tu ti-petreci prin baluri, scumpulu nostru Árpád e concediutu unei ingrigiri straine, care póte sè-i produca pericolulu celu mai mare.

Fati'a Irmei se aprinse de mania si ea se resti:

— Dar ast'a e ofensa. Pentru aceea m'am maritatu dara, cá sè fiu doica? Ast'a vrei, ast'a pretindi tu de la mine? Ea mi-cunoscú datori'a, si o implinescu, cáci mi-iubescu baiatielulu; dar doica nu voiú fi. Nu sum din asiá familia.

Aceste cuvinte din urma petrunsera pana 'n adanculu lui Pista si i sagetara anim'a. Pentru primaóra acuma i aduse a minte soci'a sa, cá dins'a e din o familia de frunte, va sè dica de vitia mai innalta decâtu elu.

Si acésta i causá durere mare.

Dar totusi se stapani si i respunse:

— Nu m'ai intielesu bine, scumpa Irma. Esplici falsu cuvintele mele binevoitérie.

Irma se apropiá de sotulu seu, lu-imbratisia si sarutá ferbinte, apoi netedindu-i barb'a, i siopti cu chetaria dragalasia:

— Asiá dara haid' sè facemu pace!

— Adeca sè capitulezu?

— Se 'ntielege. Pacea intre barbatu si soci'a numai cu acésta conditiune se póte incheiá.

— Va sè dica?

— De mani in dóue septemani sè dámu unu balu frumosu.

— Déca pacea numai cu conditiunea acésta se póte face, me invoiescu.

— Pré bine! Haid' sè facemu dara planulu!

Si dinsii amendoi incepura o conversatiune intima, statorindu o programa a petrekerii si compunendu list'a celoru ce se voru invitá.

Peste dóue septemani apoi, in sér'a ficsata, balulu se si tinu. Totu ce capital'a avea elegantu, aristocraticu, domnescu, se affá concentratu in salónele vice-comitelui. Nu lipsi nici comitele supremu dimpreuna cu tóta famili'a sa, nici br. Bérczfalvy cu soci'a si fic'a sa. Irma erá fórté fericita.

Salónele iluminate splendidu tóte erau menite pentru diverse petrekeri. Intr'unulu dantiá tinerimea, in altulu se adunara damele cari nu jucau si formara — in giurulu comitesei — unu cercu de conversatiune, in alu treile barbatii se jucau de-a cartile, in alu patrale se affá bufetulu, si asiá mai departe fia-care oferíá câte o placere si distractiune.

In totu loculu veselía, in fia-care parte bucuría. Toti surideau cu placere in tóta cas'a; numai bietulu Árpád plangea in odai'a servitoriloru, cáci doic'a sa lu-lasá singuru singurelu, fiindu si dins'a de parerea, cá va petrece mai bine timpulu cu unu trimbítiasiu in pórtá, decâtu langa unu baiatielu plangéndu.

(Va urmá.)

S A E O N U ?

Calindarul septemanei.

Duminică 6-a după Rusalii, Evang. Mateiu Cap. 8 st. 22—34.		
Dumin.	4 16	Sf. Par. Andreiu Critonulu. C
Luni	5 17	Cuv. Par. Atanasie de la Aton.
Marti	6 18	Cuv. Par. Sisoe celu mare.
Mercuri	7 19	Sta Ciriachi si Cuv. Thoma.
Joi	8 20	Sf. m. Mart. Procopiu.
Vineri	9 21	Sf. Jerom. Pangratiu.
Samb.	10 22	S. S. 45 martiri din Nicopole.

Istori'a septemanei.

Depesiele de pe campulu de resbelu sunt atât de contradicătorie, încât este foarte greu a descărca adevărul din ele. Atât turcii, cât și sârbii mintiescu, de stă sora în locu. Nici aceia, nici aceștia nu espedeaza vr'o depesie, care se nu anuncie lumii o invingere nouă. Despre aceeași batalia, depesii'a turcesca spune, că turcii au invinsu, — ér sârbii vestescu, că ei au batutu pe turci. Mai târziu inse adevărul totusi se descopere, si atunci lumea ride de celu mincinosu. Astu-felu, de si resbelulu curge aproape de două septemani, după atâte fanfanorade de prin telegrame, numai acuma putem se avem o schitie pozitivă a istoriei resbelului in dilele prime. Vom descrie-o pe scurtu, si fara partialitate, căci n'avem altu scopu, decât că cetitorii nostri se afe — adevărulu.

Trupele sârbesci indata la începerea resbelului fure asediate in patru locuri, impartindu-se in patru corpuri de armata. Tote aveau insarcinarea d'a intră pe teritoriu turcescu, spre a se insoti cu crestini de acolo in contra turcilor. Pe partea de catra apusu spre media-nopte era asediata armata lui Ranco Alimpici; acest'a avu misiunea d'a trece Drina si d'a ocupa Bjelina, spre a se intruni cu resculatii din Bosnia; inse elu fu batutu si silitu a se retrage. A două armata, sub generalulu Zach, asemenea la Drina, inse mai josu la apusu avu insarcinarea d'a se intruni cu o parte a trupeloru montenegrine; inse această armata fu mai dar totu nimicita; de o parte sub conducerea colonelului Anticiu a luptatu cu succesu, inaintandu mai pana la Novi-Bazaru, inse din urmare perderii armatei principale, trebui se se retraga si acest'a. La resaritu generalulu Lesjanin conduse a trei armata; acest'a — radiemata pe sianturile de la Zaitiaru — avea misiunea d'a tine în frâu armata turcesca din Vidin; inse turcii aice câstigara cea mai mare victoria. A patra armata, sub conducerea generalului Cernajeff, pleca pe valea Moravei catra cetatea Nisiu; la inceputu inainta bine, ocupa Babina-Glava, Ac-Palanca, pana la Pirot, dar de aice fu respinsa, si armata acest'a inca se retrase in mijloculu tierii.

Trupele montenegrine intrara in actiune impartite in două armate. Un'a intră in Albania, inse de la Podgoritia fu respinsa; cealalta lupta cu mai multu succesu, ocupandu in Hertiegovina Nevesinea, dar fiindu că armata lui Zach fu batuta, neputendu-se intruni cu acest'a, se retrase si ea.

Romani in armata sârbesca. Se scie, că in tier'a sârbesca siedu foarte multi Romani. Despre esis-

tinti'a nationala deplorabila a acestora publicamu mai la vale intre „felurite“ o notitia. Aice adaugemu că in armata sârbesca se afla si Romani, cari siedu in Serbi'a. Acestia facu parte mai alesu din armata lui Lesjanin, care — precum impartesiramu mai susu — fu batutu crâncenu. Atât'a inse nu fu de ajunsu, ci după perderea bataliei o multime de ostasi au desertatu din armata sârbesca. Sârbii viteji — cari pretotu-indene fure batuti — se si grabira a anuncia lumii, că desertorii aceia n'au fostu sârbii, ci Romani. Acestia, precum anuncia depesii'a sârbesca (adeca mincinosă), la primul atacu alu lui Osman pasia, aruncara armele si o tulira la fuga. Principele vitezu (carele petrece asiă aproape de campulu resbelului, încâtu n'auze nici sunetulu tunurilor) a voitu se-i pedepsesca esemplariu, decimandu regimentulu, — inse in urma s'a indestulitu pré milostivu a inpusca numai patru ostasi romani. Nu scimu, ce va fi adevărulu din această curtoasia sârbesca, d'a pune vin'a perderii bataliei pe Romani; atât'a inse credemu, că Romanii din Serbi'a nu potu se aiba nici o cauza spre a se insufletu pentru „fratii sârbii“ cari din anu in anu i desnationaliseza.

Érași Romanii sunt de vina! Noroculu sârbiloru, că in armata loru se afla si Romani, celu puțin au pe cine se pun'a vin'a perderiloru. Éta ce scriu ei despre o batalia mancata aproape de Nisiu: Sârbii inaintarea cu norocu, căci turcii se retraseru pe tote liniile, inse numai decâtu improscara unu siroiu de glontie spre sârbii, încâtu acestia se retraseru. Unu regimentu sârbo-romanescu, indata la inceputulu impuscaturii turciloru arunca cea mai mare parte armele. Trimitiasii acestui regimentu detera signalulu de retragere, care fu urmatu indata de toti trimitiasii tuturoru celoru două-spre-diece batalione. Éta dara, că unu trimitiasiu Romanu fu caus'a, că sârbii fure batuti! Dar apoi ei si pedepsira pe Romani. Regimentulu loru fu condamnatu la decimare; inse principele milostivu agratiă pe multi; restulu, *siese-dieci de omeni* fure impuscati. Cei gratiati in batalia cea mai de aproape voru avé se lupte *in sirulu primu*. (Ce gratia crestinesca!) Celelalte batalione serbo-romane se voru impartii intre regimentele curatu sârbesci.

Principele Milan fu descoperitu! Éta noutatea, cu care unele diuarie in septemana trecuta surprinseru lumea. De candu adeca elu a plecatu la campulu bataliei, lumea n'a mai audita despre elu nimica. Din asta cauza apoi s'au si scornitu o multime de minciuni. Unele diceau, că elu a caditu in batalia; altele, că turcii l'au prinsu. In sfirsitu inse o depesie de alalta eri linisci lumea, că principele a statu din inceputu departe de mirosulu pravului de pusca, la Baratjin, unde se ocupa cu trecerea in revista a trupeloru si intréba deca sunt bine prevediuti soldatii. Elu insu-si e tristu si nici nu pré vorbesce. Precum se vede curagiosulu principe mai are timpu de ajunsu, că se subscria si simtinti'a de morțe a ostasiloru Romani, cari nu se simtiescu indemnati a lupta in favorulu jugului sârbescu.

Romani'a a asediatu cordonulu de observatiune pe tota lini'a granitiei sârbesci. La Gruia si

Cetate se afla unu corpu de 2000 in diverse trupe, in Turnu-Severin unu batalionu de vênatori, in Guravâii si Verciorova patru companii de graniceri. Scaparea fugariloru sêrbi pe teritoriulu romanescu ia din dî in dî dimensiuni mai mari.

Dupa luptele de pan'acuma atâtu turcii, câtu si sêrbii paru a se odihni, organisandu-si fia-care parte armatele.

CE E NOU?

Evenimentulu celu mai importantu alu dileloru trecute este intrevederea de la Reichstadt a imperatului Franciscu Iosifu si a tiarului Alessandru. In acêsta convenire s'a discutat eventualitâtile resbelului presinte, si s'a decisu a nu intrevini.

Pregatiri rusessei. Unu caletoriu scrie din graniti'a Russiei, cã muscalii incetulu cu incetulu contragu o armata frumôsa la graniti'a Galitiei. Mai nainte cu 14 zile a plecatu la Kiew unu trenu de 211 vagône, si directorii câiloru ferate primira ordinulu, cã in totu momentulu sê fia gata a puté porni doue trenuri militare. Pe lini'a Brzesc-Radzivilov e concentrata deja o armata considerabila.

Principes'a Natalia, soc'ia lui Milan, umbla desu la biserica si pare a fi fôrte trista. Ea e iubita in Belgradu, cãci a facutu acolo multe acte filantropice.

Mileticiu fu transportatu in Buda, unde lu-asiediara in arestu la tribunalulu criminalu. Arestarea lui s'a facutu la decisiunea tribunalului din N. Beeskerek. Elu a apelatu la *tabla regêscã*. Aperatorulu lui va fi *advocatulu Funták Ghycy*, presiedintele camerei, respunse lui Politu, cã nu se simte indreptatitu a impedcã arestarea lui Mileticiu, dar va raportã dietei.

Ranco Alimpciu comandantele armatei sêrbesci de la apusu, a locuitu mai de multu in Ungari'a la Novisadu. Stratimiroviciu, carele in 1848 s'a luptatu in contra unguriloru, mai apoi in diet'a din 1865 a fostu deputatu deakistu, inca a facutu parte din armat'a lui Cernajeff, inse — certandu-se cu acest'a — dupa ce fu batutu si de turci, se rentôrse a casa.

Camer'a Romaniei a alesu de presiedinte pe C. A. Rosetti, de vice-presiedinti pe N. Jonescu, At. Stolojanu, Al. Tiriachiu, D. Leca.

Cabinetulu romanu — precum aflãmu din „Voccea Covur.“ — a adressatu unu memoriu diferiteloru mari puteri, in care dice, cã Romani'a in schimbulu neutralitâtii ar cere: dreptulu absolutu de a bate moneda, dreptulu de a fi represintata pe langa diferitele puteri si incetarea plâtii tributului.

Baiu romanescu. In 30 juliu se va arangiã la bãile de la Stoiceni, in Transilvani'a, unu balu in folosulu fondului scolii romane principale din Lapusiu-ungurescu. Ofertele sunt a se transmite la directiunea scolii numite, care le va publicã prin diuarie.

Poporatiunea Vienei, la numerarea din urma, facuta in 1875, s'a constatatu cã este 1.020,770.

O parthia de siacu s'a inceputu intre Paris si Londra. Acêst'a va durã doi ani, pentru fia-care trasura se dau 3 zile. Remasiagulu e de 10,000 franci.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Antoniu Bartulescu apotecaru in Gödöllô si-a incredintiatu de soc'ia pe domnisiôr'a Angelica Babesiu, fic'a dlui Vitzentie Babesiu.

Dlu Octaviu Madincea teologu absolutu din Banatu si-a incredintiatu de soc'ia pe domnisiôr'a Emilia Moisescu din Racasdia.

Biserica si scôla.

Adunarea din Timisiôra — care s'a tinutu la 10 juliu, in caus'a infintiãrii unei episcopii romane gr. or. acolo — a decisu, cã sê se lucre pentru realisarea acelei dorintie, dar si pan'atunce sê se creeze unu consistoriu in Timisiôra, cã celu din Oradea-mare. Acêsta hotarire se va substerne Pr. SSale episcopului din Aradu prin o deputatiune, in care se alesera dnii : M. Draghiciu, dr. Alessandru Mocioni si Vichentie Babesiu.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. In nrulu trecutu anu inregistratu in generalu banii primiti din Resitia. Cu ocaziunea acêsta incepemu a publicã unu raportu specialu :

Contribuirile bene vole, in sum'a de 258 fl. 80 cr. insemnata in nr. trecutu, au incursu de la urmatorii :

I) De la mai multi locuitori din Resitia r. 106 fl. 70 cr., la acêsta suma contribuira DD. Augustu Gonteanu notariu 5 fl., Ioanu Aleu 5 fl., Mateiu Balanu parocu 5 fl., Georgiu Nicolaevici jun. 5 fl., Petru Dragomiru 4 fl., Ioanu Baiasiu 4 fl., Iosifu Mask 3 fl., Ioanu Eberle 2 fl., Bartal Georg 1 fl., Milosu Andu 1 fl., Nedescifrabilu 1 fl., I. Goldstein 5 fl., Adam Anica 2 fl., Jonas Gerlesteanu 3 fl., Ioanu Wicla 1 fl., Herr Glatz 50 cr., Francisca Bloch 1 fl., Spargatu Dorzi 1 fl., Heither Herman 1 fl., Leopold Kohn 1 fl., Nicolae Berlia 1 fl., Jonas Chirmileu 1 fl., Petru Merea 1 fl. 20 cr., Mihaiu Szbru 1 fl. 50 cr., Dimitrie Pocria 4 fl., Petru Berlia 2 fl., Mihaiu Patesanu 3 fl., Miun Uzun 3 fl., H. I. Deutsch 2 fl., Ilie Sêrbu 2 fl., Alesandru Bojinca 1 fl., Nicolae Dragalina 2 fl., Ionu Ducale 2 fl., Stefanu Sritia 2 fl., Aru George 3 fl., Ionu Izia 2 fl., Ruselin Jortiu 2 fl., Jonas Iliase 2 fl., Teodoru Crda 1 fl., P. Buntescu 3 fl., Bozanciu 5 fl., Petru Corbu 1 fl., Petru Scrodala 1 fl., Ionu Vida 1 fl., Mihaiu Vida 1 fl., Ionu . . . 2 fl., Adam Vida 1 fl., Kontad Holz 1 fl. ; — din sum'a de 106 fl. 70 cr., detragându-se specele pentru musica 5 fl., remanu 101 fl. 70 cr. ;

II) pe list'a din comun'a Colnicu : DD. George Craciunu 6 fl., Alessiu Capetianu 3 fl., Ioanu Grosa 1 fl., Iosifu Jeremia 3 fl., Mihaiu Adam 1 fl., Moisa Ciuclea 1 fl., Antoniu Sabinu 3 fl., Moise Martinea 1 fl., Iacobu Simeonu 1 fl., Mihaiu Cruna 1 fl., Martinu Petricu 1 fl., Constantinu Lepa 1 fl., George Perianu 50 cr., Petru Laiosu 1 fl., Rorth Mihály 1 fl., Truzanu Trajanu 60 cr., — sum'a 26 fl. 10 cr. ;

III) pe list'a din comun'a Soceniu, colectante dlu S. Popetiu : Dn'a Iuliana 1 fl., DD. Luca Scipione 2 fl., Iosifu Peica 3 fl., Stefanu Romanu 2 fl., Petru Capetiu 2 fl., Nicolae Peica 2 fl., Petru Udria 1 fl., Ioanu Gergeliu 2 fl., — sum'a 15 fl. ;

IV) pe list'a din Delinesci : DD. Ioanu Rosca 3 fl., Voda Biste 2 fl., Petru Magetiu 1 fl., Ionu Enosalu 1 fl., Toma Chinesia 1 fl., Iosifu Sfetcu 1 fl., Trandafiriu Lugu 50 cr., Simeonu Danu 50 cr., Martinu Crina 50 cr., Ionu Lupsia 50 cr., — sum'a 11 fl. ;

V) pe list'a din Cerova : DD. Ioanu Franti 1 fl., Vasilie Pena 1 fl., Petru Zimbranu 2 fl., Micleu Ioanu 1 fl., Petru Miclosina 1 fl., Rusaliu Simeon 1 fl., Ioanu Uzum 1 fl., — sum'a 8 fl. ;

VI pe list'a din Valea-Deni : DD. Anania Ioanu 1 fl., Iosifu Babanu 1 fl., Ioanu Toma 1 fl., Ioanu Ioanu 1 fl., Rulinu Frantiu 1 fl., — sum'a 5 fl. ;

VII pe list'a din Monio : DD. Toma Iacobescu 1 fl., Ionu Ștefanu jude 1 fl., Moise Ionu 50 cr., Toma Popovici preotu 50 cr., Ionu Isacu 20 cr., Filipu Stangu, Petru Vucu, G. Bontila, I. Tulbure, D. Truca, T. Pau, V. Barulaanu, F. Meila, N. Enciu, G. Isacu, T. Simu, toti câte 10 cr., N. Stangu si I. Vucu — câte 20 cr., — sum'a 4 fl. 70 cr.

VIII pe list'a din Apadia : DD. C. Pausianu 1 fl., J. Corneanu 1 fl., T. Tersiu 1 fl., D. Bugariu 50 cr., Adamu Pervu 50 cr., I. Vacarescu 50 cr., — sum'a 4 fl. 50 cr. ;

IX pe list'a din Bocsia montana, colectante D. Janu Marcu : DD. Ștefanu Antonescu 5 fl., Ionu Budintianu 2 fl., Bósz Hedvig 5 fl., Mihaiu Ghina 1 fl., B. Opra 1 fl., Bordán 1 fl., V. Diaconovici 2 fl., N. Panajott 3 fl., M. Jian 1 fl., M. Ruzs 1 fl., M. Panajotu 3 fl., N. Vulpe 1 fl., Z. Botosiu 2 fl., Ionu Marcu 1 fl., — sum'a 30 fl. ;

X pe alta list'a din Bocsia montana, colectante dlu Ionu Tina : DD. Ionu Tina 1 fl., Ioanu Opra 1 fl., Petru Pervu 50 cr., I. Popovici parocu 1 fl., P. Stanu preotu 1 fl., — sum'a 4 fl. 50 cr. ;

XI pe list'a din Vasiova, colectante D. B. Nemoianu, DD. B. Nemoianu 1 fl., Nic. Avramu 1 fl., C. Stanciu, P. Jova, V. Jova, D. Anzilla, N. Floreiu, Elinca Nemoianu, Eleua Nemoianu — câte 20 cr., N. Sterner 1 fl., Aureliu Nemoianu, Fabiu Nemoianu, V. C. Nemoianu — câte 10 cr., — sum'a 4 fl. 70 cr. ;

XII pe list'a din Surducu, colectante d. Teodoroviciu : DD. Mihaiu de Csiky 5 fl., P. Micuciu 1 fl., I. Pilat 1 fl., I. Ghitera 1 fl., Fr. Teodorescu 1 fl., — sum'a 9 fl. ;

XIII pe list'a din Docleni, colectante dlu Paulu Musteti : DD. I. Blidariu 1 fl., P. Musteti 1 fl., I. Musteti 50 cr., P. Merce 50 cr., Miocu 20 cr., I. Cica 1 fl., G. Peica 30 cr., M. Dragomiru, T. Dragomiru, N. Cerdu — câte 10 cr., P. Furlugianu 1 fl., — sum'a 5 fl. 80 cr. ;

XIV pe list'a din Fizesiu, colectante dlu I. Bolovegea : DD. I. Bolovegea 1 fl., M. Leu 1 fl., D. Mioloia, N. Durain, N. Ciloca, M. P. Savu — câte 50 cr., G. Banca, G. Mayer, G. Stoianu, V. Maies, I. Ritant, P. Adem — câte 40 cr., N. Albu, P. Mair, N. Marganu — câte 30 cr., P. Macesiu, I. Bonca, G. Albu — câte 20 cr., — sum'a 7 fl. 90 cr. ;

XV pe list'a din Duleu, colect. dlu E. Crainicescu : DD. Georgiu Joanovits 10 fl., Iosifu Bontila 2 fl., N. Domsia 1 fl., E. Crainicescu 1 fl., Fr. Behr, B. Mihaly, G. Grosa — câte 50 cr., P. Mosescu 20 cr., N. Remneantiu, I. Rusu — câte 10 cr., — sum'a 15 fl. 90 cr. ;

XVI pe list'a din Furlucu, colectante dlu Petru Catone : DD. P. Catone, I. Stanu — câte 50 cr., T. Ciovela 20 cr., G. Berta, A. Stanu, T. Gruia, I. Șerbu — câte 10 cr., G. Ștefanovits 40 cr., — sum'a 2 fl. ;

XVII din Resitia m., fara lista : 3 fl.

In nrulu viitoriu vomu publicá socót'a speciala despre balulu si represintatiunea teatrala, date la Resitia, cu ocaziunea adunării generale din anulu trecut.

T e a t r u.

Teatru romanu in Siomcuta. Dupa incheierea numerului trecut primiramu impartesirea, cá actorulu-diletantu alu nostru, dlu I. C. Lugosianu, carele in anii trecuti a jucatu cu multu succesu in unele orasie, la 13 l. c. avea sè incépa ciclulu represintatiuniloru sale teatrale in Siomcuta-mare. (Tochmai acuma primimu scirea, cá s'a amanatu pe mai tardiu. La 6 si 9 l. c. dlu Lugosianu a jucatu la Becleanu, unde inse a fostu slabu spriginitu. De acolo a plecatu la Naseudu.)

Suvenirea mortiloru.

Iosifu Nistoru de Capolnocu, asessoru sedriei orfanale oradane, a repausatu la 8 l. c. in etate de 49 ani, lasandu in doliu pe soci'a pe Apolonia Costa, pe fiii sei Adrianu si Camilla si pe numerosii sei consangeni.

Const. G. Cantacuzino, bine-meritatulu patriotu romanu, a repausatu la Bucuresci, in 4 iuliu.

F e l i u r i t e.

Romanii din Sèrbia. Unu corespundinte alu diuariului „P. Lloyd“, care tochmai acuma caletoresce prin Sèrbi'a, tramite de acolo impartesiri, cari ne privescu si pe noi mai de aprópe. Elu scrie, cá in Sèrbi'a se afla 127,545 de Romani, adeca a sies'a parte a poporatiunii, cari locuiescu mai alesu in partea resaríténa a tierii, unde poporatiunea mai tóta e romana. Cu tóte aceste Romanii nu se bucura de nici unu dreptu. Pe candu Sèrbi'a in anii din urma a facutu asiá multu pentru respandirea instructiunii publice in poporu, in satele sale romanesci nu se afla nici o scóla. Acest'a e unu sistemu. Romaniloru nu li este iertatu a se desvoltá in Sèrbi'a, ma — ceea ce in biseric'a orientala este unu ce neauditu — Romaniloru nu li e permis a cantá nici unu cuventu romanescu in bisericile lor, si liturgi'a inca se tine in limb'a sèrbésca. Acésta impartesire revèrsa o lumina fórte neplacuta a supra intolerantie sèrbiloru. Ei s'au scolatu in contra turciloru spre a aperi pe crestini atátu de reu tratati de catra turci. N'ar fi fostu óre mai bine a incepe actulu de liberalismu a casa, acordandu Romaniloru ceea ce nici turcii „barbari“ nu oprescu popóreloru lor ?!

Nrulu 7 alu „Siedietórei“, aparutu la 1 iulie contine aceste: Totu romanulu, versu, de Jonu Tripa, — Ce e de facutu pentru poporulu nostru, inventiatura de Marcu Emilianu, — Tènguirea omului treditu si satulu de óspeti, versu de plugarulu Moisa Selagianu, — Mazarichea séu bobusiorulu, articulu economicu, de P. S. Aurelianu, — Doine din Bucovina, tramise de D. Olinschi, — Hodoroscu si Troscu, dialogu, — Ciumelituru din Ardealu, de Alecsa Latesiu, — Ce e nou in tíera si in lume? — Calindarululu lunei iuliu. — „Siedietórea“ se bucura de unu publicu atátu de numerosu, si mai alesu din poporulu de róndu, cá si care nici o fóia romanésca n'a avutu pan'acuma. Fiindu singur'a fóia poporala romana, pe care si poporulu o intielege, ea se respandesc din ce in ce mai multu. O recomandámu dara si de asta-data atentiunii carturariloru poporului nostru. Pretiulu ei pe unu anu este numai 1 fl. Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului trecut.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.